

СЕКЦІЯ 7
ІНФОРМАЦІЙНИЙ КОНТЕКСТ ТРАНСКОРДОННОГО
СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ

*А. М. Митко, к. політ. н., доц. кафедри
міжнародної інформації Східноєвропейського
національного університету імені Лесі Українки
(Україна, м. Луцьк)*

**Інформаційне забезпечення українсько-угорського
співробітництва в рамках Карпатського єврорегіону**

*Робота виконана на кафедрі міжнародної
інформації СНУ ім. Лесі Українки*

У статті йдеться про те, що важливою і невід'ємною складовою частиною транскордонної співпраці є її інформаційна підтримка. Інформаційна підтримка транскордонної взаємодії належить до західноєвропейських традицій. У країнах із давньою історією регулювання міжкордонних процесів і розвиненим законодавством усі рішення в галузі ТКС отримують належний інформаційний супровід, тобто мають відповідне до потреби інформаційне забезпечення. Розглянуто інформаційне забезпечення українсько-угорського співробітництва в рамках Карпатського євро регіону.

Ключові слова: єврорегіон, транскордонна співпраця, інформаційне забезпечення.

Mytko A. M. Information support of Ukrainian-Hungarian cooperation in the Carpathian Euroregion. The article stated that an important and integral part of cross-border cooperation is its information support. Information support of cross-border interaction belongs to the Western tradition. In countries with a long history of regulation and cross-border processes developed legislation all decisions in CBC received adequate information support, that are appropriate to the needs of information provision. We consider information provision Ukrainian-Hungarian cooperation in the Carpathian Euro region.

Keywords: Euroregion, cross-border cooperation, information.

Нині в Україні сформувалась уніфікована система управління транскордонним простором – євро регіони, які охоплюють всі прикордонні області по периметру державного кордону. В системі регіонального управління вони повинні повністю взяти на себе координацію розвитку транскордонних регіонів і забезпечити їх конкурентоспроможність не лише у внутрішньодержавному, а й у глобальному просторах. Закон України «Про транскордонне співробітництво» надає таке визначення цього терміну: «*євро регіон* – організаційна форма співробітництва адміністративно-територіальних одиниць європейських держав, що здійснюється відповідно до дво- або багатосторонніх угод про транскордонне співробітництво» [1].

На сучасному етапі в Європі налічується, за різними джерелами, від 120 до 183 євро регіони, однак деякі з них лише задекларували своє створення [2]. У Західній і Центральній Європі налічується понад 90 євро регіонів. Українська сторона активно підтримує створення подібних форм транскордонної співпраці. За даними Міністерства економіки, територія

єврорегіонів складає майже третину від загальної площі України, на ній проживає 31,5 % населення нашої країни. До складу єврорегіонів входять 9 областей – Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Одеська, Сумська, Чернівецька, Чернігівська та Харківська [3]. Від прикордонних іноземних держав – адміністративно-територіальні одиниці Польщі, Білорусі, Румунії, Словаччини, Угорщини, Молдови, Росії і навіть Австрії, Німеччини, Франції.

Слід відзначити, що транскордонний простір України та сусідніх держав формують регіони з приблизно однаковим економічним потенціалом, які не належать до найбільш розвинутих у своїх країнах. Це створює сприятливі умови для взаємовигідної міжрегіональної взаємодії та інтеграції у порівнянні з регіонами із значною асиметрією у розвитку [4].

З початку 1990-х років на кордонах України та нових держав-членів Євросоюзу було створено чотири єврорегіони, до участі у яких залучено шість областей України. Це «Карпатський єврорегіон» (Україна, Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія), який був створений у 1993 році; єврорегіон «Буг» (Україна, Польща, Білорусь), створений у 1995 році; «Нижній Дунай» (Україна, Молдова, Румунія) – 1998 р.; «Верхній Прут» (Україна, Молдова, Румунія) – 2000 р. Ще чотири єврорегіони були створені трьома областями України разом з країнами СНД: «Дніпро» (Україна, Росія, Білорусь) – 2003 р.; «Слобожанщина» (Україна, Росія) – 2003 р. і «Ярославна» (Україна, Росія), створений у 2007 р. Луганська обласна адміністрація та Адміністрація Ростовської області ініціювали створення на своїх територіях транскордонного об'єднання – єврорегіон «Донбас». У 2010 р. у м. Луганськ керівники Луганської та Ростовської областей (Росія) підписали Угоду про створення цього

євро регіону. Протягом 2012 р. активно обговорювалося питання створення євро регіону «Азов», до складу якого мають увійти територіальні одиниці України та Російської Федерації (Запорізька та Донецька області, АР Крим, Краснодарський край та Ростовська область).

Карпатський євро регіон — євро регіон в Центральній Європі вздовж Карпатських гір, що об'єднує 19 прикордонних адміністративно-територіальних одиниць (мал.2):

- України: Львівську, Івано-Франківську, Закарпатську та Чернівецьку області;
- Польщі: Підкарпатське воєводство;
- Словаччини: Кошицький та Пряшівський краї;
- Угорщини: медье Боршод-Абауй-Земплен, Гайду-Бігар, Гевеш, Яс-Надькун-Солнок та Саболч-Сатмар-Берег;
- Румунії: повіти Біхор, Селаж, Сату-Маре, Марамуреш, Харгіта, Сучава та Ботошань.

Євро регіон утворений 14 лютого 1993 р., коли в угорському м. Дебрецен міністри закордонних справ України, Польщі та Угорщини підписали відповідний договір.

Мал. 1. Емблема
«Карпатського євро регіону»

EUROREGION KARPACKI
THE CARPATHIAN EUROREGION

Мал. 2. Карпатський єврорегіон

Площа єврорегіону складає близько 148 095 км², сумарне населення перевищує 16 мільйонів осіб.

Міжрегіональна асоціація «Карпатський Єврорегіон» є першим єврорегіоном, створеним за участю прикордонних областей України. Створення Карпатського Єврорегіону є запорукою зміцнення дружби та уникнення конфліктів у даній частині Європи. Протягом січня–жовтня 2011 р. АОМС «Єврорегіон Карпати – Україна» здійснювала діяльність,

спрямовану на покращення умов та створення можливості довготривалої дво- та багатосторонньої співпраці в Карпатах як на середньострокову, так і на довгострокову перспективу.

Робота над стратегічною програмою Карпатського Єврорегіону «Карпатський Горизонт 2020». Основною довгостроковою метою діяльності Асоціації є сприяння розробці та реалізації окремої операційної програми ЄС для регіону Карпат у фінансовій перспективі 2014–2020 рр. Задля реалізації поставленої мети Асоціація працює над розбудовою формальних партнерських структур з усіма державами, що входять до складу Карпатського Єврорегіону (подібно до того, як це діє у співпраці з Польщею та Словаччиною у рамках створеного у 2009 р. транскордонного Карпатського Консорціуму).

Крім власне підготовки Операційної програми «Карпатський Простір» та створення умов для її реалізації за кошти Європейської Комісії у наступній фінансовій перспективі ЄС 2014-2020 рр., функцією реалізації концепції «Карпатський Горизонт 2020» є координація та узгодження з точки зору програмних пріоритетів існуючих операційних програм, що реалізуються на території Карпатського Єврорегіону у рамках майбутньої фінансової перспективи ЄС. Середньостроковими цілями реалізації концепції є: утворення у рамках Карпатського Єврорегіону професійної структури співпраці на базі національних асоціацій органів місцевого самоврядування; створення для цієї структури таких інституційних та процедурних механізмів, які гарантуватимуть дієву координацію діяльності та здатність організації до управління певними делегованими ЄС завданнями; підготовка спільної Стратегії розвитку Карпатського Єврорегіону, яка визначить стратегічні напрямки розвитку Єврорегіону, пріоритети та заходи, і перш за

все буде підставою для синхронізації підготовки національних і регіональних програм ЄС, а перш за все програми «Карпатський Простір».

Очікувані результати реалізації концепції «Карпатський Горизонт 2020»:

- створення передумов для сталого гармонійного розвитку Карпат та підвищення рівня життя населення;
- підвищення конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості територій шляхом впровадження єдиних стандартів в рамках всього регіону;
- підвищення іміджу регіону на європейській арені шляхом трансформації периферійності з недоліку у перевагу.

У рамках проекту в м.Ужгороді в конференц-залі готелю “Дружба” Дебреценський відділ Алфолдської філії Регіональних досліджень Академії Наук Угорщини спільно з Центром українсько-угорського регіонального розвитку організував наукову зустріч на тему “У Східних воротах ЄС – українсько-угорська транскордонна співпраця у новому становищі” в рамках дослідної міжнародної програми EXLINEA, яка розглядає питання транскордонних зв’язків та 5 Європейського коридору [5].

Програма дослідження EXLINEA розглядає питання транскордонного співробітництва та прикордоння на колишніх та теперішніх зовнішніх кордонах ЄС за участю фахівців близько 10 країн. Основна ціль цього важливого дослідного проекту полягає в приближенні в думках про транскордонні зв’язки українських та угорських фахівців, працівників державних установ, представників галузі економіки, представників професійних, соціальних та громадських організацій, активістів розвитку партнерства. Конкретна ціль зустрічі – крім того, що

ознайомити з проміжними результатами програми EXLINEA – створити можливість для обміну думками, досвідом та пропозиціями щодо розвитку українсько-угорських зв'язків для зрозуміння основних принципів транскордонної співпраці в євроатлантичних інтеграційних процесів, очікуваних результатів на зовнішніх кордонах ЄС.

На конференції взяли участь директор Центру Регіональних Досліджень Академії Наук Угорщини, а також представник Інституту регіональних досліджень НАН України (м.Львів). Представники вищевказаних закладів після офіційної частини зустрічі підписали договір про співпрацю, завдяки якому в дослідження проблематики транскордонної співпраці в майбутньому приєднаються і інші місцеві, регіональні державні наукові заклади.

З липня 2006 по червень 2007 р. реалізується новий проект в рамках програми Сусідства Угорщина-Словаччина-Україна здійснюється проект INTERREG III A/ TACIS під назвою “Створення регіонального туристичного інформаційного центру в Закарпатській області”.

Проект спрямований на вирішення проблеми відсутності в регіоні універсальних центрів інформування про наявні туристичні послуги, ресурси, можливості. Вирішення цих проблем повинно сприяти сталому соціально-економічному розвитку Закарпатської області як одного з найперспективніших рекреаційних регіонів України.

Мета проекту полягає у підвищенні рівня розвитку туризму в Закарпатській області як однієї з найперспективніших галузей економіки прикордонного регіону.

Проект передбачає реалізацію таких заходів [6]:

- створення регіонального туристичного інформаційного центру в м. Берегові Закарпатської області;
- формування і постійне оновлення бази даних про туристичні організації, послуги, які надаються туристам в межах прикордонного регіону;
- розробка та підтримання інтернет-сторінки туристичного інформаційного центру;
- підвищення якісного рівня туристичних послуг шляхом проведення низки навчальних семінарів;
- підтримання контактів із туристичними інформаційними центрами сусідніх регіонів Угорщини;
- підготовка та публікування туристичної карти та путівника Карпатського регіону.

Цільові групи проекту: місцеві та іноземні туристичні організації, туристи та інвестори. Термін реалізації проекту 12 місяців.

Підсумовуючи, зазначимо, що для того, щоб посилити інформаційну підтримку транскордонних програм необхідно вжити таких заходів.

Транскордонне співробітництво України представляє собою спільні дії, спрямовані на встановлення та поглиблення всебічних відносин територіальних громад, місцевих органів виконавчої влади України з аналогічними структурами в інших державах. Будучи складовою частиною системи сучасних міжнародних і міждержавних відносин, ця співпраця здійснюється на основі чітких критеріїв і принципів. Відтак, розвиток євро регіонів як основна форма ТКС є елементом державної політики регіонального розвитку України, в рамках якої сформована відповідна інституційна база. Це – система нормативно-правового забезпечення, регламентація механізмів

взаємодії між органами влади різних рівнів, створення інституцій, що сприяють реалізації транскордонних проектів із залученням суб'єктів підприємництва, громадських організацій, наукових установ, освітніх закладів. Одне із важливих завдань політики транскордонного співробітництва – здійснення ефективної інформаційно-аналітичної підтримки, а також та інформаційно-консультаційної діяльності в середовищі органів місцевого самоврядування, неприбуткових організацій і підприємницьких структур стосовно організаційних і фінансових можливостей, які відкриває перед ними участь у системі ТКС.

Джерела:

1. Про транскордонне співробітництво: [Закон України] №1861-IV від 24 червня 2004 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1861-15>. – Редакція від 02.12.2012.

2. Мікула Н. Євро регіони: досвід та перспективи: [монографія]/ Н. Мікула. – Львів : ІРД НАН України, 2003. – 222 с.

3. Україна-Європейський Союз в деталях. – № 3. – 2010. – жовт. – 16 с.

4. Мікула Н. А. Пріоритети та механізми міжрегіональної та транскордонної співпраці для реалізації потенціалу розвитку, нагромадженого при підготовці та проведенні Євро-2012 : [Аналітична записка] [Електронний ресурс] / Н. А. Мікула // Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/982/>.

5. У Східних воротах ЄС – українсько-угорська транскордонна співпраця у новому становищі 29.06.2005

<http://umti.org/activity/u-shidnyh-vorotah-es-ukrajinsko-uhorska-transkordonna-spivpratsya-u-novomu-stanovyschi>.

6. Центр українсько-угорського регіонального розвитку
<http://umti.org/projects/stvorennya-rehionalnoho-turystychnoho-informatsijnoho-tsentru-v-zakarpatskij-oblasti-2006-2007>